

Het fotograferen van een zonsondergang of

een foto maken met

- Het gaat niet om de zonsondergang!
- Niet te ver inzoomen!
- Kleurgebruik en bewolking
- Witbalans
- Indrukwekkende skylines
- Slow sync
- Extra aandachtspunten

Een zonsondergang fotograferen

De zonsondergang is vermoedelijk wel het meest gefotografeerde onderwerp ter wereld. Elke fotograaf, en zelfs iedere persoon met een fototoestel, heeft ooit wel een zonsondergang gefotografeerd. Geen wonder, want het is met zijn kleurschakeringen een prachtig zicht.

Hoe ontstaat die kleurenpracht : Als we een zonsopgang vergelijken met een zonsondergang dan bemerken we onmiddellijk dat de ochtend een blauwe tint met zich mee brengt en de avond een rode. De lucht is bij een laag staande of ondergaande zon vaak rood of oranje gekleurd

(**avondrood**) door het effect van Rayleighverstrooiing. Bij een hoog staande zon wordt door deeltjes in de atmosfeer blauw licht verstrooid waardoor wij de hemel overdag als blauw zien. De overige golflengtes blijven in de stralen van de zon zodat de zon een iets gelere kleur krijgt. Echter bij een laag staande zon wordt ook het rode licht verstrooid wat de

hemel rond en lager dan de zon rood kleurt. Overigens is het effect ook bij zonsopgang te zien, maar is dit minder sterk doordat de lucht aan het einde van de dag meer stof bevat waardoor de verstrooiing sterker is. Tot zover deze wetenschappelijke uitleg. Nu we dit weten kunnen we aan de slag

Maar dit wil niet zeggen dat het fotograferen van een zonsondergang gemakkelijker wordt of is; in tegendeel: om een dergelijke foto ertussenuit te laten springen zul je toch iets bijzonders moeten doen...

Het uur vóór zonsondergang staat in de fotografie bekend als het 'gouden uur'. Die benaming dankt het aan het rijke en warme licht dat u dan op een heldere dag ziet. Gebouwen komen tot leven en veroorzaken indrukwekkende schaduwen en mooie contrasten. En u krijgt een prachtige diepblauwe lucht en levendige kleuren als u fotografeert met de zon in uw rug. Als het zonlicht schuin op steen of hout valt, wordt de structuur van het materiaal goed zichtbaar. Zo kunt u ook schitterende macro-opnamen maken. Dit is ook een goed moment voor portretten, aangezien het sterke, gouden licht rimpels verdoezelt en gezichten een flatterende glans geeft.

Het gaat niet om de zonsondergang!

Fotograferen is niet - alles wat mooi is maar op film of sensor vastleggen”. We hebben het er in het verleden reeds over gehad, er komt veel meer bij kijken. Compositie, kleurgebruik, belichting en andere spelen een grote rol. Het fotograferen van zonsondergangen is hier geen uitzondering op. Een zonsondergang is een tafereel dat zich ver van de camera (het zogenaamde ‘oneindige’) afspeelt en dat maakt het een twee dimentioneel iets. In realiteit is een zonsondergang een heel mooi tafereel omdat de omgeving er een impliciet onderdeel van uitmaakt. We zien de omgeving niet bewust als onderdeel van de zonsondergang, maar het is wel van invloed op onze ervaring.

Als deze omgeving ontbreekt op de foto, verliest de foto haar entiteit.

Zonsondergangen gaan dus om een tafereel, en dat betekent dat er ook een voorgrond in de foto aanwezig moet zijn. Zo'n voorgrond zorgt dan voor de sfeer en de emotie die in het echt waarneembaar was.

Kortom: het gaat niet om de zonsondergang

zelf, maar om de sfeer van het moment. Een interessante en sfeervolle voorgrond kan van een mooie zonsondergang ook een mooie foto maken. Een voorbeeld hiervan is goed te zien in de foto hieronder, waarbij de Manhattan Bridge en het stelletje als voorgrond dienen.

Niet te ver inzoomen!

De grote rode bol die langzaam in de zee (of het landschap) zakt is schitterend om te zien en op het oog dus ook heel interessant om op foto vast te leggen. Veel beginnende fotografen maken

dan al snel de fout om zo ver op de zon in te zoomen, dat dit eigenlijk nog het enige is dat op de foto te zien is. Ook dit resulteert in een heel vlakke opname, met slechts één punt van attentie. Daardoor verdwijnt de aandacht voor de foto zelf. Om de aandacht vast te houden is er een goede compositie met voor- en achtergrond nodig maar kunnen verticale samen met schuine lijnen voor dynamiek zorgen.

Op de foto hierboven is ook goed te zien dat er een groothoeklens gebruikt is om de zonsondergang vast te leggen. Natuurlijk werkt dit niet altijd even goed, maar het is vaak wel de manier om de omgeving in de foto op te nemen.

Kleurgebruik en bewolking

Zonsondergangen zijn mooi door hun warme kleuren, maar laat je hier niet door misleiden: één enkele tint op een foto is vaak niet mooi; er moet een zeker contrast in te vinden zijn. Dit contrast in kleuren is vaak te zien nadat de zon onder is gegaan: diepe paarse en blauwe tinten worden afgewisseld met de rode gloed op de nog aanwezige bewolking. Ook dit is goed terug te zien in de foto's die hier geplaatst zijn.

Natuurlijk kunnen we de zonsondergang zelf niet beïnvloeden, maar we hebben wel de mogelijkheid om de ideale beelduitsnede te bepalen. Het is vaak interessant om de patronen in de bewolking te benadrukken.

Witbalans

Digitale camera's bepalen de witbalans van een foto naar aanleiding van de foto zelf. Ze proberen met behulp van het licht, de kleuren van de foto zo in te stellen, dat er altijd 'wit' aanwezig is. Het resultaat hiervan is vaak dat de foto van de zonsondergang er een stuk fletser uit komt te zien.

Zonlicht verandert gedurende de dag continu van kleur. Moderne digitale camera's corrigeren daarvoor, maar dat geeft dus lang niet altijd het gewenste resultaat. Om toch de échte kleuren weer te geven, kan het helpen om de witbalans van de camera niet op 'automatisch', maar op 'daglicht' te zetten. Als je in het RAW-formaat fotografeert, dan kan je de witbalans natuurlijk altijd achteraf nog naar eigen inzicht instellen.

Indrukwekkende skylines

Als de zon net verdwenen is, nemen de lichten op straat en in kantoorgebouwen het over. Neonreclames komen tot leven en de koplampen van auto's veranderen de wegen in rivieren van rood en wit licht. Deze schemertijd, vlak voordat het duister definitief valt, is het beste moment voor het fotograferen van skylines en

panorama's van steden. U moet uw camera heel goed stil houden om vage foto's te voorkomen: probeer tegen een muur of hek te leunen als u geen statief hebt. De lichtmeter van uw camera kan in de war raken door de vele losse lichtbronnen en de scène daardoor niet goed belichten. In dat geval is het een goed idee om gebruik te maken van bracketing. Dat betekent dat u één foto maakt met de automatische belichting, daarna één die iets overbelicht is en één die iets onderbelicht is. U kunt dit doen door de belichtingscompensatie eerst op +1EV en daarna op -1EV te zetten. Met een beetje geluk is een van de opnamen precies goed.

Slow sync

Weet je nog ... door het gebruik van je flits kunnen je foto's "plat" overkomen? Of ... als je in een donkere omgeving een portret maakt zie je enkel het onderwerp maar is de rest donker? ...

Wel, door slow sync laat je het omgevingslicht terug een rol spelen in tegenstelling dat je anders al het aanwezige licht overruled als het vrij donker is.

Je sluitertijd wordt langer zodat je een statief moet gebruiken. Toch kun je op deze manier dikwijls interessante foto's maken van bewegende onderwerpen of achtergronden.

Een alternatief voor de vrij beperkte slow sync functie, is de camera in M stand zetten bij het flitsen. Dan heb je volledige controle over de sluitertijd, daar waar de slow sync functie anders zelf een waarde kiest waar je niets aan te zeggen hebt. Maar ... probeer het eens eerst met je "nacht-portret" instelling.

De ISO instelling bij flitsen bepaalt in welke mate het aanwezige licht invloed heeft, vooral in de achtergrond. Neem je ISO 200, dan ga je al gauw zeer donkere achtergronden hebben, met een goed belichte voorgrond. Neem je ISO 800 of 1600, dan gaat de achtergrond 2 a 3 stops lichter worden, dit kan vaak veel mooier zijn.

Behoudens wanneer het net de bedoeling is om de silhouetten als aandachtspunt te nemen om in intredende nacht te benadrukken. Is dit de enige situatie waarin de flitser van pas kan komen. Als het donkerder wordt, zijn gebouwen nog goed zichtbaar door hun eigen verlichting, maar zijn

mensen vaak voor jou lastig te zien. Zet je camera in de modus Slow sync (of nacht-portret). Er wordt een normale foto van de scène gemaakt, met alle lichtbronnen op afstand, maar aan het begin of het einde van de belichting wordt een korte flits toegevoegd. Denk er om dat je onderwerp dat moet belicht worden niet te ver af staat. Voor Canon 400 D

is dit bijvoorbeeld maximum 5 meter. Als alles goed gaat, zijn de lichtjes op de achtergrond nog steeds zichtbaar. Denk er aan – zorg ervoor dat noch jij, noch je onderwerp beweegt! Gebruik bij voorkeur je statief en zelfontspanner of afstandsbediening.

Extra aandachtspunten

Statief: Als je niet met een groothoeklens fotografeert, dan is het gebruik van een statief een vereiste. De sluitertijden worden dan namelijk al snel zodanig lang, dat de foto bewogen raakt. Zeker als de zon achter de horizon verdwenen is heb je minder licht tot je beschikking en verhoogt de sluitertijd. Een ondersteuning voor je camera en lens is dan de enige manier om een scherpe foto te maken.

Zelfontspanner en/of afstandsbediening: Net als hierboven besproken kun je beter de zelfontspanner gebruiken of de afstandsbediening van je fototoestel (indien er een in gebruik/bezit). De minste beweging bij “lange” sluitertijden bij grote afstanden (∞) zal zoals reeds aangehaald een (on)gepast gevolg hebben voor jouw foto.

De horizon: Ook bij zonsondergangen geldt dat het vaak niet mooi is als de horizon precies door het midden van de foto loopt. Hou dus rekening met de 1/3 regel. Er zijn natuurlijk altijd uitzonderingen op deze ‘regel’, maar als je geen interessante voorgrond hebt, dan is het doorgaans het beste om de horizon ruim buiten het midden te plaatsen.

Schaduw: Als je een voorgrond hebt, dan loop je al snel het risico dat deze helemaal zwart op de foto staat, het contrast met de lichte lucht en het tegenlicht is immers erg groot. Een ‘dichtgelopen’ voorgrond is niet interessant, omdat daar niets in te zien is. Probeer je belichting dus zo in te stellen dat ook in de voorgrond nog wat detail te zien is. Werk je automatisch, stel dan eerst in door je toestel naar een iets donkerder punt te wijzen en je ontspanknop lichtjes in te drukken. Neem dan je juist te fotograferen kader en druk door.

Flitsen: Als het niet mogelijk is om zonder extra licht de voorgrond ‘open’ te houden, dan is het de moeite waard om de voorgrond iets in te flitsen. Wees echter voorzichtig: een te felle flits

geeft een heel onnatuurlijk resultaat. Het is vaak het beste om de voorgrond 1,5 tot 2 stops te onderbelichten.

Overbelichting: Met name digitale camera's hebben moeite om het hoge contrast tussen licht en donker helemaal vast te leggen. Dit kan dus ook resulteren in uitgebleekte delen, daar waar het licht het felst is. Met name de rode tinten worden erg lelijk als deze overbelicht raken en rood is hier bovendien een stuk gevoeliger voor dan alle andere kleuren. Hou er dus rekening mee dat felle zonsondgangen vaak geen goede foto's opleveren.

Scherptediepte: Een onscherpe en tevens donkere voorgrond oogt heel onrustig en moet altijd vermeden worden. Probeer daarom voldoende scherptediepte te creëren, zodat je zowel de achtergrond als de voorgrond scherp op de foto hebt staan.

ISO-waarde (gevoeligheid van): Het is belangrijk dat je de ISO-waarde zeker niet verhoogt. Tracht hem zo laag mogelijk in te stellen (50-100). Indien nodig kun je ook de automatische stand gebruiken. Heeft je toestel een aparte instelling voor een dergelijke opname

(zonsondang) zul je merken dat de ISO-waarde vrij laag ligt.

Witbalans : De witbalans-instelling is wel doorslaggevend. Hij moet op "zon" ingesteld staan.

Deze aandachtspunten zijn – zoals steeds in de fotografie – een handleiding. Het niet opvolgen wil niet zeggen dat je een slechte foto hebt gemaakt. Heb je kunnen weergeven wat je in gedachten had? Heb je jouw gevoel kunnen vastleggen op je scherm? wel, dan ben je geslaagd. De foto hierbij geeft de grootsheid van de zee weer waar vissers hun brood verdienen. De verticale lijn die de weerschijn van de zon weergeeft

brengt dynamiek in het beeld.

Goede vrienden, vergeet niet van dit schitterende natuurverschijnsel te genieten. Het is zonde om de mooiste zonsondergangen alleen maar door middel van een mooie foto te ervaren. Neem dus de tijd om ook even van de veranderingen in de omgeving te genieten en het tafereel op je in te laten werken, eventueel (indien mogelijk zelfs) samen met ... !

<http://www.reizen.nl/published/rei/content/pagina/funenwin/digitalereiziger/r0509minicursusnr16.nl.html>

http://h41257.www4.hp.com/cda/hpec/display/main/hpec_content.jsp?zn=hho&cp=2-705-708%5E14786_4022_12